KAMMARRÄTTEN I GÖTEBORG
Avdelning 3

DOM

2018-03-21
Meddelad i Göteborg

Mål nr 3922-17

KLAGANDE
Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Göteborg
405 12 Göteborg

MOTPART
[redacted]

Ställföreträdare: [redacted]

Ombud: Kerstin Andersson
Humana Assistans
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 30 juni 2017 i mål nr 2610-16, se bilaga A

SAKEN
Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 26 januari 2016.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att förvaltningsrättens dom ska upphävas och anför följande. Högsta förvaltningsdomstolen har klargjort att det endast är personer med psykisk funktionsnedsättning som kan komma ifråga för det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1531 401 50 Göteborg	Stora Nygatan 21	031-732 74 00 **E-post**: kammarratten.goteborg@dom.se www.kammarratten.goteborg.se	031-732 76 00	måndag – fredag 08:00–16:00

om den funktionshindrade”. [redacted] behov av hjälp och tillsyn är inte en följd av hans psykiska funktionsnedsättning, utan en konsekvens av hans epilepsibesvär. Det är således inte den psykiska funktionsnedsättningen som ger upphov till ett behov av vård och tillsyn utan annan medicinsk problematik. Hjälp- och tillsynsbehovet till följd av epilepsibesvären omfattas därför inte av de grundläggande behoven. Det framkommer inte att [redacted] psykiska funktionsnedsättning medför behov av kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser eller sådan aktiv tillsyn av övervakande karaktär som är nödvändig för att undvika att han skadar egendom, sig själv eller andra.

Föräldraansvaret för ett barn som är två och ett halvt år är omfattande och får generellt anses inkludera de flesta hjälpbehov. Det behov av hjälp från en vuxen som barn i denna ålder har kan variera stort på individuell nivå. Det är därför rimligt att beakta tid för föräldraansvar i samband med måltider i den omfattning som Försäkringskassan gjort. [redacted] behov av hjälp med de grundläggande behoven uppgår därmed inte till mer än 20 timmar i veckan.

[redacted] anser att överklagandet ska avslås och anför följande. När det finns ett behov som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade föreligger också rätt till personlig assistans. Några inskränkningar finns varken i lag eller praxis. Enligt tidigare praxis har även enskild som hade epilepsi beviljats personlig assistans på den grunden att det behövdes ingående kunskaper om den funktionshindrade. Om det görs ett avdrag för föräldraansvar måste det ske med stor försiktighet. Barn i hans ålder klarar självständigt att föra maten till munnen. Han får total hjälp med matning. Han är inte behjälplig på något sätt och hans föräldrar har en speciell teknik för att få i honom mat. Han sätter ofta i halsen och kan när som helst drabbas av livshotande epilepsianfall. Han kan inte förmedla sina behov till omgivningen utan måste hela tiden läsas av personer som förstår honom. Hans totala behov av hjälp för att tillgodose sina grundläggande behov är

därmed överhuvudtaget inte jämförbart med andra barn i hans ålder. Någon nämnvärd del av hans hjälpbehov kan därför inte hänvisas till föräldraansvar. Enbart hjälpbehovet vid måltider utan beaktande av föräldraansvaret uppgår till totalt 24,5 timmar per vecka. Utöver hjälp med måltider tillkommer även alla andra behov av hjälp med hygien och påklädning som Försäkringskassan inte beaktat med hänvisning till föräldraansvaret.

[redacted] ger in ett intyg, utfärdat av överläkaren [redacted] den 25 september 2017.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [redacted] har rätt till utökad assistansersättning. Försäkringskassan har bedömt att hans hjälpbehov med de grundläggande behoven på grund av ändrad rättspraxis understiger 20 timmar per vecka och att han därför inte har rätt till ersättning utöver den nivå som han redan är beviljad.

[redacted] som vid tidpunkten för Försäkringskassans omprövningsbeslut var två och ett halvt år, har behov av hjälp i samband med måltider, av- och påklädning samt med sin personliga hygien. Inledningsvis kan konstateras att vårdbehovet för ett friskt barn i samma ålder överlag är omfattande och långtgående. Det finns även en naturlig variation i vad barn i denna ålder klarar av. Kammarrätten anser därför inte att det finns skäl att ifrågasätta den tid som Försäkringskassan har godtagit avseende hjälp med de angivna grundläggande behoven.

Avgörande för om [redacted] grundläggande behov i genomsnitt uppgår till mer än 20 timmar och att han därmed är berättigad till utökad assistansersättning är därför om hans behov av tillsyn på grund av epilepsin omfattas av det grundläggande hjälpbehovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade”.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2015 ref. 46 uttalat att ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder. I målet är ostridigt att [redacted] har en psykisk funktionsnedsättning, tvistigt är dock om denna ger upphov till det angivna hjälpbehovet.

Enligt kammarrätten måste HFD 2015 ref. 46 förstås så att det ska vara den psykiska funktionsnedsättningen som ligger till grund för det hjälpbehov som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Om hjälpbehovet istället grundar sig på ett fysiskt funktionshinder eller annat medicinskt tillstånd föreligger inte rätt till personlig assistans på denna grund.

Av läkarintyg den 30 december 2013, 11 november 2015 och 25 september 2017 utfärdade av överläkaren [redacted] framgår följande. [redacted] lider av en mycket svår och ovanlig genetisk sjukdom som beror på en defekt i en jonkanal med psykisk utvecklingsstörning orsakad av hjärnskada. Den genetiska sjukdomen orsakar terapiresistent epilepsi, svår mental retardation och ett svårt motoriskt handikapp. Hans diagnoser medför vidare funktionshinder i form av att han överhuvudtaget inte kan röra sig själv, inte förmedla huruvida han har ont, får anfall eller är hungrig. Hans psykiska funktionsnedsättning medför behov av praktisk hjälp med all ADL samt insatser av övervakande karaktär som är nödvändiga för att undvika att han skadar sig själv eller andra. Hans övergripande behov är helt och hållet kopplade till hans psykiska funktionsnedsättning. Huvudorsaken till hans behov av ständig övervakning är hans oförmåga att påkalla hjälp eller skydda sig mot sådant som ett barn utan psykisk funktionsnedsättning inte skulle ha problem med i motsvarande ålder.

Den medicinska utredningen ger visserligen stöd för att [redacted] psykiska funktionsnedsättning gör att han inte kan påkalla hjälp och för-

medla sina behov. Utredningen visar dock att det är epilepsin och de anfall som orsakas av denna, som är anledningen till [redacted] behov av tillsyn. Enligt kammarrättens bedömning är detta behov inte en följd av hans psykiska funktionsnedsättning. [redacted] behov av tillsyn faller därmed inte inom ramen för det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade”.

Mot denna bakgrund överstiger [redacted] behov av personlig assistans inte 20 timmar i veckan. Det saknas därmed förutsättningar för att bevilja utökad assistansersättning. Förvaltningsrättens dom ska därför upphävas och Försäkringskassans beslut fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Niclas Falkendal
(skiljaktig mening)

Liselotte Tagaeus

Hanna Sardi Jarlbro
referent

Niclas Falkendals skiljaktiga mening:

Frågan i målet är huvudsakligen om den hjälp vid epileptiska anfall som [redacted] ostridigt behöver ska anses vara ett grundläggande behov. Försäkringskassan gjorde i februari 2014 följande bedömning i detta avseende. [redacted] har en allvarlig form av epilepsi och är därför i behov av hjälp från en person som har ingående kunskaper om honom och hans sätt att reagera vid ett epileptiskt anfall. Det är viktigt att personen som

finns vid hans sida kan avgöra hur allvarligt anfallet är, om [redacted] behöver akut medicinering eller vid behov förstå när ambulans/akut hjälp ska tillkallas. Behandlande läkare har bedömt att det inte är insatser som ryms inom hälso- och sjukvården utan det har bedömts som egenvård. På grund av risken för att [redacted] kan hamna i ett livshotande tillstånd anser Försäkringskassan att [redacted] behöver aktiv tillsyn av övervakande karaktär vid epileptiska anfall.

Försäkringskassan bedömde mot den angivna bakgrunden att viss tid av [redacted] vakna tid, 14 timmar per vecka, skulle bedömas som annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade, dvs. som ett grundläggande behov.

Försäkringskassan beslutade den 7 oktober 2015 att avslå ansökan om utökad assistansersättning eftersom man nu gjorde bedömningen att [redacted] grundläggande behov inte längre översteg 20 timmar per vecka. Beslutet motiverades med att Högsta förvaltningsdomstolen i avgörandet HFD 2015 ref. 46 uttalat att annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade ska gälla enbart personer med psykiskt funktionshinder och att anledningen till att det krävs aktiv tillsyn inte får vara av medicinsk karaktär. I omprövningsbeslut den 26 januari 2016 ändrade Försäkringskassan inte beslutet, nu med motiveringen i denna del att befintliga handlingar i ärendet inte bedömdes styrka behov av kvalificerad tillsyn av övervakande karaktär på grund av risk att [redacted] allvarligt skadar sig själv eller andra i sin omgivning med anledning av ett utagerande aggressivt beteende, eller behov av motiverings- och aktiveringsinsatser.

Försäkringskassan har således ändrat uppfattning i frågan om [redacted] behov av hjälp vid epileptiska anfall sedan den bedömning som gjordes i februari 2014. Det framgår inte annat än att kassan huvudsakligen gjort det på grund av att Högsta förvaltningsdomstolen i det nämnda

avgörandet gjort bedömningen att annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder.

[redacted] har både en fysisk och psykisk funktionsnedsättning och situationen är således en annan än i HFD 2015 ref. 46, där den person det gällde inte hade en psykisk funktionsnedsättning. Jag anser inte att det mot bakgrund av den medicinska utredningen går att konstatera att [redacted] behov av hjälp vid epileptiska anfall enbart är en följd av hans fysiska funktionsnedsättning och det kan också ifrågasättas hur en sådan bedömning ska kunna göras i en situation som denna. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande ger inte svar på den frågan. Det finns därför enligt min mening inte anledning att göra en annan bedömning beträffande [redacted] behov av hjälp vid epileptiska anfall vid tidpunkten för omprövningsbeslutet än den som Försäkringskassan gjorde i februari 2014. Försäkringskassan borde därmed inte ha avslagit [redacted] ansökan om utökad assistansersättning på den angivna grunden. Överklagandet ska därför avslås.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I GÖTEBORG
Avd. 3

DOM
2017-06-30
Meddelad i Göteborg

Mål nr
2610-16

PARTER

Klagande
[redacted]

Ställföreträdare
[redacted]

Ombud
Kerstin Andersson
Humana Assistans AB
Box 184
70143 Örebro

Motpart
Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Göteborg
40512 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT
Försäkringskassans beslut den 26 januari 2016, dnr 059975-2015

SAKEN
Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, förkortad SFB

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet ändrar förvaltningsrätten Försäkringskassans beslut och förklarar [redacted] berättigad till assistansersättning samt visar målet åter till Försäkringskassan för ny prövning i enlighet med domskälen.

Postadress
Box 53197
400 15 Göteborg

Besöksadress
Sten Sturegatan 14

Telefon
031 - 732 70 00

Telefax
031 - 711 78 59

E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se
www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

[redacted] har en mycket svår epilepsi med psykisk utvecklingsstörning och är sedan 11 april 2014 beviljad assistansersättning med i genomsnitt 57 timmar och 45 minuter per vecka, varav 36 timmar och 45 minuter för grundläggande behov (måltider 22 timmar och 45 minuter och ingående kunskaper 14 timmar) och 21 timmar för andra personliga behov (träning 14 timmar och förflyttningar 7 timmar). [redacted] har genom nu aktuell prövning ansökt om utökad assistansersättning då han kommer att vistas i förskola under tre timmar per dag under vardagarna. Ansökan gäller även ingående kunskaper under hela dagen samt tid för blöjbyte, förflyttningar och träning.

Försäkringskassan har genom nu överklagat beslut funnit att [redacted] har fortsatt rätt till assistansersättning med i genomsnitt 57 timmar och 45 minuter per vecka men har avslagit ansökan om fler assistanstimmar med motiveringen att bedömningen är utifrån ändrad rättspraxis och att hjälpbehoven numera understiger 20 timmar per vecka och därför inte kan utökas. [redacted] har inte bedömts ha ett hjälpbehov som kräver ingående kunskaper om honom utöver vad som kan förväntas av en person som anställts för att utföra omvårdnaden.

Av Försäkringskassans utredning inför det överklagade beslutet framgår bl.a. följande. Mot bakgrund av ändrad rättspraxis avseende ingående kunskaper kan Försäkringskassan inte längre godta denna hjälp som ett grundläggande behov, vilket tidigare utgått med 14 timmar per vecka i samband med epileptiska anfall. Detta innebär att [redacted] grundläggande behov, avseende måltider i förskolan, endast uppgår till 11 timmar och 30 minuter då det bedöms föreligga särskilda skäl att [redacted] får assistansersättning i samband med måltiden i förskolan. Assistansersättningen kan med hänsyn härtill inte utökas då de grundläggande behoven inte längre

uppgår till 20 timmar per vecka. I övrigt har det inte yrkats något behov för av-/påklädning och kommunikation är inte aktuellt samt tid för blöjbyte bedöms ingå i normalt föräldraansvar. Sedan förra prövningen har det kommit en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2015 ref. 46) där det framgår att annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade ska gälla enbart personer med psykiska funktionshinder. Det innebär att anledningen till att det krävs aktiv tillsyn inte får vara av medicinsk karaktär. Hjälpbehovet avseende andra personliga behov beräknas uppgå till 46 timmar och 15 minuter. [redacted] har dock rätt att behålla assistansersättningen i den nivå som tidigare beviljats eftersom ändringar endast kan göras två år efter föregående beslut.

YRKANDEN M.M.

[redacted] yrkar att förvaltningsrätten ska fastställa att han har fortsatt rätt till assistansersättning och att domstolen visar målet åter till Försäkringskassan för utredning av hans totala hjälpbehov. Han anför i huvudsak följande. Han har en psykisk funktionsnedsättning och har ett fullständigt behov av hjälp för att sköta sin ADL och kan inte alls medverka i detta. Han har inte någon verbal kommunikation utan uttrycker sig genom att vifta, grimasera eller göra vissa ljud och kan inte påtala sina behov eller uttrycka eventuella känningar inför ett epilepsianfall. När som helst kan han få ett livsfarligt epilepsianfall utan att kunna be om hjälp. Han är därmed helt beroende av personer med ingående kunskaper om honom för sin överlevnad och som har uppsikt över honom. Vare sig utifrån lagstiftningen eller från praxis går det att utläsa att hjälpbehov som kräver ingående kunskap om den funktionshindrande måste härledas till en viss typ av hjälp eller tillstånd. Försäkringskassans inställning att assistansersättning enbart kan beviljas när den funktionshindrande har ett utåtagerande beteende är därför inte förenligt med gällande praxis. Vid införandet av begreppet pratade man om att barn med epilepsi inte ska stå utan hjälp. Att

Försäkringskassan anser att Högsta förvaltningsdomstolen inte skulle tillåta någon annan tolkning än den som myndigheten gör är inget som Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat sig om i domen, utan den har enbart uttalat sig om psykisk funktionsnedsättning. Utifrån principerna om rättssäkerhet och kontinuitet måste han, liksom tidigare prövning hos Försäkringskassan, ha rätt till assistans för hjälpbehov som kräver ingående kunskap om honom. Dessutom har han blivit äldre sen föregående prövning och därmed måste föräldraansvaret ha minskat i omfattning.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. Högsta förvaltningsdomstolen har slagit fast att tillägget ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrande” ska förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder (se HFD 2015 ref. 46). Det framgår av rättspraxis att med annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrande menas aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Tillsynen ska vara kvalificerad och syfta till att förmå personen att själv utföra något av de andra grundläggande behoven (kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser) eller begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende (att egendomen skadas eller att personen skadar sig själv eller andra). [redacted] är inte i behov av tillsyn av sådan karaktär att den omfattas av de grundläggande behoven. Försäkringskassan har i en rättsfallsöversikt (se Rättsfallsöversikt 2015:1) konstaterat att föräldraansvaret överlag är omfattande och långtgående för barn upp till och med fem års ålder när det gäller behov av hjälp med personlig hygien, måltider och av- och påklädning.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

En försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § LSS. De bestämmelser i LSS som avser utförandet av insatsen personlig assistans tillämpas också på personlig assistans enligt detta kapitel. För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS (51 kap. 2-3 §§ SFB).

Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä på och av sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

I förarbetena till LSS anförs bl.a. att personlig assistans kan vara av grundläggande betydelse för barn som har omfattande omvårdnadsbehov under hela dygnet eller stor del av dygnet och som på grund av t.ex. hjärnskada, genetisk skada eller sjukdom har flera funktionshinder samtidigt. Sådana funktionshinder kan vara någon eller flera kombinationer av t.ex. rörelsehinder, utvecklingsstörning, synskada, hörselskada, epilepsi, andningsproblem, hjärtsjukdom eller extrem infektionskänslighet (se prop. 1992/93:159 s. 66).

Vid bedömningen av barns rätt till assistansersättning ska föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken beaktas på så sätt att ersättning ska utgå endast för sådan hjälp barnet behöver som inte ingår i det vanliga föräldraansvaret. Praxis innebär att man jämför omfattningen av föräldraansvaret för ett friskt barn i samma ålder med behovet hos det funktionshindrade barnet. För små barn leder det i de flesta fall till bedömningen att föräldrarna ska svara för

barnets behov under ett visst antal timmar och att assistansersättningen inte utgår för den tiden (se RÅ 2008 ref. 17).

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2015 ref. 46 uttalat bl.a. att tillägget ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder.

Utredningen

Av läkarintyg utfärdat den 20 december 2013 av överläkaren [redacted] framgår bl.a. följande. [redacted] lider av en mycket svår genetisk epilepsi som beror på en defekt i en jonkanal med psykisk utvecklingsstörning orsakad av hjärnskada. Han behöver ständig tillsyn och passning då han när som helst kan få ett epileptiskt anfall vilket medför att han får andningsstopp, behöver akut vård och akut medicinering. Hans utvecklingsstörning medför att han är svårmatad och en matningssituation tar i snitt en och en halv timme. På grund av hans svåra psykiska utvecklingsstörning och handikapp behöver han regelbunden träning ca fem gånger per dygn. Hans diagnoser ger funktionshinder i form av att han överhuvudtaget inte kan röra sig själv, inte förmedla huruvida han har ont, får anfall eller är hungrig. Hans funktionsnedsättningar vad gäller rörelseförmåga, mental hälsa, kommunikation, misstänkt syn och hörselpåverkan innebär ständiga dygnet runt insatser från föräldrarna. Förväntade resultat av aktuell vård och insats är att försöka förhindra försämring och ytterligare skada men prognosen är tyvärr dålig och man bör räkna med en varaktig funktionsnedsättning. Familjen är i första hand i behov av avlösarservice i hemmet. Det krävs ingen medicinsk utbildning av den personal som ska avlösa föräldrarna. Föräldrarna kan lära upp och visa personal handhavande behandling, medicinering och träning av [redacted]

Av intyg utfärdat den 17 januari 2014 av sjukgymnasten [redacted] framgår bl.a. följande. [redacted] har behov av och kommer framöver att behöva regelbunden daglig träning för att stimulera motorisk och kognitiv utveckling samt för att underlätta konsekvenserna av hans kraftigt begränsade rörelseförmåga. Han är beroende av att få hjälp med att ligga och sitta i positioner och att ändra ställning. Den dagliga träningen är av avgörande betydelse och utifrån sjukgymnastisk synvinkel är hans föräldrar i behov av kontinuerliga stödinsatser i form av personlig assistans för att förhindra försämring och ytterligare skada.

Av läkarintyg utfärdat den 11 november 2015 av överläkaren [redacted] framgår bl.a. följande. [redacted] lider av en svår genetisk sjukdom som ger honom en terapiresistent epilepsi, en svår mental retardation och ett svårt motoriskt handikapp. Han har inget tal och mycket begränsade resurser att visa vad han vill och behöver. Det är nödvändigt att han får ständig tillsyn och passning av assistenter som måste ha ingående och specifik kunskap om honom och hans olika behov utifrån hans funktionsnedsättning, epilepsi, mentala retardation och motoriska funktionsnedsättning. De som ska hjälpa honom måste ha lärt känna honom för att kunna läsa av och förstå hans behov och uttryckssätt, t.ex. oro, smärta, basala behov.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning

Frågan i målet är om [redacted] tillsynsbehov på grund av epilepsi är sådant att det är att hänföra till det grundläggande hjälpbehovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom så att hans grundläggande behov uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka och att han därigenom har rätt till utökad assistansersättning.

Av det medicinska underlaget framgår att [redacted] har en mycket svår genetisk epilepsi som beror på en defekt i en jonkanal med psykisk

utvecklingsstörning orsakad av hjärnskada. Av Försäkringskassans utredning inför beslutet den 11 april 2014 framgår att [redacted] är ett av 100 barn i världen som har denna mycket allvarliga form av epilepsi och att han är ensam i Sverige om att ha denna form av epilepsi. Enligt [redacted] föräldrar är han helt beroende av personer med ingående kunskaper om honom för sin överlevnad och för att hålla uppsikt över honom. Detta styrks av läkarintyget den 11 november 2015 av [redacted] där det framgår att [redacted] behöver ständig tillsyn och passning av assistenter som måste ha ingående kunskap om honom och hans olika behov utifrån hans funktionsnedsättning, epilepsi, mentala retardation och motoriska funktionsnedsättning. Det framgår även av läkarintyget att de som ska hjälpa honom måste ha lärt känna honom för att kunna läsa av och förstå hans behov och uttryckssätt, t.ex. oro, smärta, basala behov.

Av utredningen i målet framgår även att [redacted] kan få långvariga epileptiska anfall och att han nu även kan kräkas vid anfallen vilket han inte gjort tidigare. Ibland kan anfallen pågå under flera timmar och då behöver de åka till akuten. De har även akutmedicin som ges via spruta och från andra sprutan behöver de åka till sjukhuset eftersom medicinen är så stark att hans hjärta kan stanna. Enligt föräldrarna är det viktigt att känna honom väl för att kunna hjälpa honom i krampsituationer. Sjukvårdspersonalen gjorde fel när han var inlagd på sjukhuset och enligt föräldrarna är det viktigt att ha helhetsbilden för att kunna hjälpa honom. T.ex. behöver man veta hur morgonen varit med kramper, avföring m.m. för att kunna läsa av om de kramper som kommer på förskolan är ”ofarliga” eller om det måste ges medicin/tillkallas ambulans. Det spelar även roll hur tidigare dagar varit. Genom att ha kunskap om honom och hur hans dag/vecka varit kan man läsa av om det går att förhindra kramper genom att ge honom exempelvis lavemang. Eftersom han inte kan kommunicera är det viktigt att känna honom väl och han är sedan tidigare beviljad aktiv tillsyn av övervakande karaktär vid epileptiska anfall om totalt 14 timmar per vecka. Av

Försäkringskassans utredning framkommer att sedan HFD 2015 ref. 46 krävs det att den aktiva tillsynen inte får vara av medicinsk karaktär.

Förvaltningsrätten bedömer att vad vårdnadshavarna uppgett om vad som krävs för att förstå och tolka [redacted] signaler talar för att det inte bara är fråga om ett tillsynsbehov av medicinsk karaktär utan att hans hjälpbehov även förutsätter ingående kunskaper om honom för att eventuellt kunna förhindra ett krampanfall. Detta stöds även av läkarintyget den 11 november 2015 av [redacted] Mot bakgrund härav bedömer förvaltningsrätten att [redacted] behöver hjälp som kräver ingående kunskaper om honom.

Försäkringskassan har invänt att det ska vara fråga om en psykisk funktionsnedsättning för att bestämmelsen i denna del ska vara tillämplig och att tillsynsbehovet kräver aktiv tillsyn som ska vara kvalificerad och syfta till att förmå personen att själv utföra något av de andra grundläggande behoven (kvalificerad motivations- och aktiveringsinsatser) eller begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende (att egendomen skadas eller att personen skadar sig själv eller andra).

Enligt utredningen i målet har [redacted] både en fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Den genetiska epilepsin beror på en defekt i en jonkanal med psykisk utvecklingsstörning orsakad av hjärnskadan. Det framgår att [redacted] diagnoser ger funktionshinder såsom att han överhuvudtaget inte kan röra sig själv, inte förmedla om han har ont, får anfall eller är hungrig.

Med hänsyn till vad som kommit fram om [redacted] funktionsnedsättning bedömer förvaltningsrätten att hans hjälpbehov har en sådan koppling till hans psykiska funktionsnedsättning att han är berättigad till assistansersättning avseende annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom. Enligt förvaltningsrättens mening framgår det inte av

lagstiftningen eller av rättspraxis att detta hjälpbehov endast måste härledas till en viss typ av hjälp på sätt Försäkringskassan anfört.

Fråga är därefter om [redacted] hjälpbehov kan anses ingå i det normala föräldraansvaret. [redacted] är i dagsläget drygt fyra år och han var vid Försäkringskassans beslut två och ett halvt år. [redacted] funktionsnivå får mot bakgrund av vad som framgår av utredningen i målet anses klart mindre än hos ett barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Det framgår att han har ett omfattande vårdbehov med kontinuerliga epilepsi-anfall vilka på grund av andningsstopp och kräkningar kan vara livshotande (jfr HFD 2011 not. 81).

Enligt förvaltningsrättens mening går [redacted] hjälpbehov utöver vad som kan anses ingå i det normala föräldraansvaret. Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon nämnvärd del av den tid som krävs för att tillgodose [redacted] behov.

Av handlingarna i målet framgår inte tydligt hur många timmar den aktuella ansökan avser. Förvaltningsrätten konstaterar dock att enligt beslutet den 11 april 2014 har [redacted] beviljats 14 timmar avseende annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom. Enligt förvaltningsrättens mening uppgår [redacted] sammanlagda grundläggande hjälpbehov som avses i 9 a § LSS i vart fall till mer än 20 timmar per vecka. Han är därmed berättigad till utökad assistansersättning. Det får dock ankomma på Försäkringskassan att som första instans utreda omfattningen av den begärda utökade assistansersättningen och i samband därmed endast beakta ett begränsat föräldraansvar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3104/1 B)

Carina Gester

Förvaltningsrättsassessor

I avgörandet har även nämndemännen Anna-Lena T Svenaeus, Anne Holmdahl och Lars-Göran Salevik deltagit.

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Sandra Andersson.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR – PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

DV 3104/1 B • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.